

USTAWY

DLA

U C Z N I Ó W

SZKÓŁ PUBLICZNYCH.



W WARSZAWIE,

W Drukarni Kommissyi Rządowej Wyznań
Relig. i Ośw. Publ.

1828.

2-100/74

USTAWY

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PUBLICZNYCH.

Każdy uczeń szkoły publicznej winien następujące ustawy iak nayściśley zachować.

- § 1. Do szkoły regularnie na wyznaczone godziny bez najmniejszego spóźnienia się przychodzić. Gdyby iaka ważna i nieprzetamana zaszła przeszkoda, udowodnić ją uczeń powinien wiarogodnym świadectwem. Bez takiego udowodnienia uczeń utraci w klasie swoje prerogatywy; często zaś opóźniający się, lub opuszczający lekcyę, jeżeli po wyczerpaniu środków karania, w mocy szkolney zwierzchności będących, nie poprawi się, albo, jeżeli jest uwolnionym od opłaty szkolney, utraci prawo do tego dobrodzieystwa, albo do zapisu na następujące półrocze przyjętym nie będzie.
- § 2. Uczeń promovowany do wyższej klasy, a powracający nierychło z wakacyi, utraci promocyę; uczeń zaś nie promovowany, a podobnie nierychło powracający, nie będzie do szkół przyjętym,



39437

chyba ze jeden i drugi swoje spóźnienie ważną iaką przyczyną udowodni. Podobney karze, według okoliczności, podpadnie uczeń, któryby się na egzaminach półrocznych, lub popisie publicznym, bez usprawiedliwiających dowodów nie znajdował.

- § 3. Bez opowiedzenia się szkolney zwierzchności żaden uczeń oddalać się do domu w czasie szkolnym a nawet na święta nie może. Czyniący to, uważanym będzie, iak gdyby nazawsze szkołę opuścił. Oddalający się za pozwoleniem, powinien wrócić na czas właściwy, lub usprawiedliwić powrót spóźniony, który bezkarnie uchodzić nie będzie.
- § 4. Nie może także uczeń, mianowicie klas niższych, oddalać się za miasto na spacer bez wiedzy dozoru szkolnego i przewodnictwa dozorey domowego.
- § 5. Do znajdowania się na teatrze, lub na innem publicznym widowisku, choćby w towarzystwie oycy lub opiekuna, powinien uczeń mieć pozwolenie od szkolney zwierzchności.
- § 6. Opatrzeć się powinien w książki i wszelkie narzędzia do pisania i rysunków,

podług przepisów klasy swojej; i przynosić zawsze do klasy to wszystko z sobą co mu na lekcję być może potrzebne.

- § 7. Przynoszenie zaś do klasy książek lub pism do lekcji nie potrzebnych, zabawek dzieciennych, i tego wszystkiego co by tak iego samego, iak iego współuczniów roztargnienia nabawić mogło, mocno się zakazuje, a nawet w mieszkaniu ucznia nic się znajdować nie powinno, coby go odrywało od właściwych zatrudnień, albo coby dlań mogło być szkodliwym lub niebezpiecznym, iako to: karty, fajki, trunki, proch, pałasz, strzelba, etc.
- § 8. Wszystkie książki, sexterna i narzędzia szkolne w całości, ochędóstwie i porządku każdy zachowywać ma, strzegąc się, iżby czego nie zgubił. Rzeto nic w salach szkolnych zostawiać nie powinien, bo za stratę on tylko sam odpowiadać będzie.
- § 9. Znajdujący rzecz iaką, tak w klasie iak za klasą, jeżeli nie wie czyja jest, powinien ją oddać nauczycielowi.
- § 10. Wszyscy uczniowie bez wyjątku tak w szkole iak i za szkołą, a zatem zawsze i wszędzie używać powinni właściwego sobie munduru.

- § 11. Każdy uczeń zachować powinien koła ciała i odzieży największe oszczędność, unikając wszystkiego co by razić mogło. Suknia skromna, czysto utrzymywana, więcej się podoba niż bogata, a nieoszczędnością raziąca.
- § 12. Idąc do szkoły lub ze szkoły, strzedz się nieprzystoynego biegania, skakania, hałasowania, tem bardziej pchania, szturchania, przezywania innych; takie bowiem i tym podobne płochości i grubiaństwa w uczniach cierpiane być nie mogą.
- § 13. Wszedłszy uczeń do domu szkolnego, nie zatrzymując się na kurytarzu lub w sieni, uda się natychmiast do klasy swojej; kapelusz lub czapkę zawiesi lub złoży w miejscu na to przeznaczonym i na właściwe pódyzie miejsce. Książki i inne narzędzia szkolne iakie mu są potrzebne do bezpośrednio następującej lekcyi przygotuje, resztę włoży w szufladę lub pułkę pod stołem, gdzie to być może, aby się nie zamieszają z sąsiedzkimi, co by mogło dać powód sprzeczki.
- § 14. Przed rozpoczęciem lekcyi nie ma trawić czasu na próżnych gadkach, a tem

- mniej na bieganiu i krzykach, ale siedząc na miejscu swoim w cichości odczytywać lub powtarzać zadane na lekcyę przedmioty.
- § 15. W czasie między jedną a drugą lekcyą, gdy się nauczyciele przemieniają, poskładawszy co mu nie jest potrzebne, przygotuje porządnie do następującej lekcyi książki i narzędzia.
- § 16. Wychodzenie ze szkoły podczas lekcyi bez koniecznej potrzeby zakazuje się, ile że co dwie godziny daje się kilka minut do wyjścia, z tym iednak warunkiem, iż za dziedziniec szkolny oddalać się nie wolno.
- § 17. Ani w szkole, ani około szkół na dziedzińcu, uczeń żadnego dopuszczać się nieoszczędności, żadnej czynić szkody nie powinien; gdyby popadł takowej winie, nietylko szkodę nagrodzi, lecz i stosowną ściąganie na siebie karę.
- § 18. Uczniowie zachowają przyzwoitą każdemu miejscu przystoynność i skromność, osobliwie zaś w kościele, gdzie na nabożeństwie regularnie i w czasie oznaczonym bywać powinni.
- § 19. W szkole a osobliwie w czasie lekcyi, iak największa spokojność, cichość i uwa-

ga wymaga się po uczniach. Wyrwanie się krzykliwe z mówieniem lub czytaniem zakazuje się. Ten tylko ma się odezwać, któremu nauczyciel uczyni zapytanie, lub pozwoli się zapytać o co. Wszelkiej także innej niespokojności przerywającej uwagę sobie i spółuczniom, każdy wystrzegać się powinien.

§ 20. Uczeń Rektorowi, Nauczycielom i wszelkiej zwierzchności szkolney, winien jest uszanowanie i posłuszeństwo. Pierwsze powinno być nietylko powierzczonem ale i rzetelnem, drugiego dopełni przez ścisłe wykonywanie jego zleceń. Wszelka zaś nieuległość rozporządzeniom szkolnym, ostro karana będzie.

§ 21. Napomnienia, przestrogi, nagany, wyrzuty nauczycielów i wszelkiej zwierzchności szkolney, a nawet wymierzoną karę, z synowską uczeń przyymie powolnością, i ku swojej obróci poprawie. Oświadczenie zaś ucznia, który zawinił, że opuszcza szkołę, nie uwolni go od kary na którą zasłuży.

§ 22. Wszelkie sobie zadane roboty, z największą pilnością uczniowie na czas wyznaczony wygotować i oddać winni. Używanie cudzey pracy, czyli wyręczenie się w robotach szkolnych, zakazuje się.

§ 23. Oprócz tego wkłada się na uczniów ten święty obowiązek, aby iak w szkole tak i w domu, z każdej chwili drogiego i prędko upływającego czasu korzystali, używając swych sił i talentów do nabycia światła, podług zadanych przez Nauczycieli wszelkich lekcyy, na które się sami iak naysilniey, nie spuszczaiąc się na pomoc korrepetytorów lub dozorców domowych, gotować powinni, i podług dawanych od tychże nauczycieli sposobów i prawideł. Nadto, każdy uczeń postara się o rozkład czasu, do którego ma się stosować w domowych czynnościach swoich, a który na każde wezwanie dozoru szkolnego okazać powinien.

§ 24. Gotuiący się na wyznaczone sobie lekcye, czytając książki, nie zrozumiawszy czego, prosić mają Nauczycieli lub dozorców domowych o objaśnienie.

§ 25. Uczeń każdy nietylko w szkole, ale też w domu i wszędzie, postępować sobie ma sposobem godnym siebie i przysługęgo przeznaczenia swego, a zatem unikać każdego miejsca, obcowania i wszelkiej okazji, grożących jego obyczajom, lub każących jego sławę. Dla

czego uczeń postrzeżony w szynkowni, kęgielni, kawiarni, na bilardzie, na redutach i tym podobnych miejscach dla uczniów zabronionych, karany będzie.

§ 26. Zaleca się uczniom, aby we wszystkich postępkach swoich okazwali uszanowanie ku wszelkim starszym, grzeczność i przyjacielską do wzajemney pomocy ochotę ku rówieśnikom, ludzkość ku wszystkim. Niech nie okazują ani w słowach, ani w poruszeniach żadney ku drugim wzgardy; niech przy zdarzoney okazji, będą usłużnymi; niech mądrzejsi wspierają uboższych, czem mają wolność zarządzać, oszczędzając im wstydu, i nie wymawiając im nigdy swoich uczynności. Niech starają się o pojednanie zwaśnionych i kłujących się, sami nigdy przeciw prawdzie nie wykraczając. Uniosłszy się czasem jeden przeciw drugiemu żywością, niech się wnet postrzegą i wzajemnie sobie przebaczą.

§ 27. Uczeń prawdziwą ponoszący krzywdę, czyli od spółuczniów, czyli od kogokolwiek obcego, nie ma oddawać wet za wet, i sam poszukiwać zemsty, ale powinien użalić się przed swoją zwierz-

chnością, do której jedynie należyć będzie, albo wymierzyć sprawiedliwość, albo się o to postarać.

§ 28. W emulacyi ze spółuczniami o miejsce w szkole, i o inne zaszczyty i nagrody, przy najwyższej chęci popisowania się, w niczem, by najmniejszey zazdrości, nienawiści, chęci upokorzenia drugiego, ani mieć, ani okazać żaden nie powinien.

§ 29. Kłamstwo, lub chęć oszukania, choćby w naydrobniejszych rzeczach, iako cecha dusz podłych, kłutliwość, popędliwość, lżenie podłemi wyrazami, nadawanie przezwisk, cóż dopiero szamotanie się i bicia jednego z drugim, między młodzieżą biorącą edukacją cierpienie być nie mogą, i wszelkiemi, by też nayostrzejszemi sposobami, karane i wykorzeniane będą.

§ 30. Uczniowie, iako małoletni, nie mają prawa ani nabywać, ani się pozbywać, bez wiedzy zwierzchności żadney rzeczy i dla tego wszelkie sprzedawanie, kupno, zamiana i samo nawet podarowanie rzeczy, wyjąwszy to coby wyraźnie mieli do swego zarządzenia oddane, a im mniej potrzebne, tak w szkole iak i po

za szkołą, pod karą, jest pomiędzy uczniami zakazane. Nie wolno także robić składek pod żadnym pozorem bez wiedzy i upoważnienia szkolney zwierzchności.

§ 31. Każdy uczeń będzie miał spisany reiestr wszystkich rzeczy swoich, tudzież reiestr odbieranych na swe potrzeby i wydawanych pieniędzy. Takowe reiestra w każdym czasie na rozkaz zwierzchności szkolney, lub osób z dozoru szkolnego odwiedzających z obowiązku mieszkania uczniów, wraz z rzeczami okazać powinien.

§ 32. Notowany uczeń o niewyciężoną gnusność i niepilność, o ciągłą nieuwagę i niespokojność na lekcyach, gorszące spófcuzniów nałogi i wady, o nieprzetamaną upartość i krnąbrność, o uchybienie winnego Nauczycielom i wszelkiej zwierzchności szkolney uszanowania i posłuszeństwa, iako też i wszelki występki ściągający niesławę i hańbę na popełnionego, a bardziej ieszcze na iego klasę lub całą szkołę, nietylko w księdze czarney, to jest, w księdze hańby zapisany będzie, i stósowną do każdego z tych i tym podobnych prze-

stępstw odniesie karę, ale też iako niegodny dobrodzieystw rządu troskliwego o iak naylepsze szkół urządzenie, i prac nauczycielskich około iego oświecenia, ze szkół na zawsze oddalonym zostanie:

§ 33. Wreszcie, iako każdy młody do szkoły przychodzić powinien, ażeby gruntownych zasad religii i moralności, oświecenia rozumu, i wszelkich zdadności ku dalszemu oyczyzny i swemu dobru nabył, tak z szczeroy swoiey chęci i ochoty, a nie dla oka, dozoru, boiaźni kar i przymusu wszystkie obowiązki ucznia, ustawami temi przepisane, pełnić powinien, aby doszedł do celu szkółom zamierzonego. Niech więc często sam z sobą rozmyśla, iak miło i pożyteczną jest rzeczą coraz więcej umieć; czego się nie znało, nie wiedziało, poznawać; rodzicom, krewnym, nauczycielom pociechę i zaszczyt; spófrówienikom przez dobry przykład zachęcenie; sobie chwałę iednać, a razem sposobieć się do przyszłych usług w oyczyźnie i swego uszczęśliwienia; iak przeciwnie, żałosną i niesumienną byłoby rzeczą, ze starań i kosztów rodzicielskich nie korzystać; czas nayzdatniey-

szy do nabycia najwyższego dobra, marnie tracić, siebie na pośmiewisko i pogardę, a najczęściej na niedostatek i nędzę w dalszym biegu życia wystawiać.

Te uwagi niechay ożywiaią każdego ucznia, i do najdokładniejszego zachowania niniejszych ustaw pobudzaią. Ale najmocniejsze pobudki znajdzie każdy uczeń do pełnienia wszystkich swoich powinności w ten czas, kiedy ie zacnie szczerze, ochoczo wykonywać; wtenczas bowiem zacnie sam przekonować się i poznawać, iak iest wielkie dobro, które w nim zwierzchność nad edukacją przełożona, tak dla niego samego, iako też i dla całej społeczności ludzkiej zakłada. Tak, iest młodzieży! kształćąc twój rozum i serce, postrzegać będziesz co raz lepiej zacność iestestwa i przeznaczenia twoiego. Doskonaląc się w tym dwoistym względzie, poznasz naylepiej, co to iest za szczęście, doskonałość człowieka. Nabieraiąc iey, uczuiesz pomnażaiącą się zacność i godność iego. To uczucie będzie ci nayrzetelniejszą twoich prac, i twoich (ieżeli są iakie w uczeniu się) przykrości

15

nagrodą. Na tey iedney byfoby dosyć. Wszakże zwierzchność twoia, chcąc ci nieustannie przypominać tę ważną prawdę, że nie dla siebie tylko żyć masz, że cię czekaią ważne obowiązki względem twoiey oyczyzny, twoiego Monarchy, przeznacza ci szkolne nagrody, które corocznie w imieniu panuiącego, iako Oycy oyczyzny, dawane będą celuiącym nauką i obyczaynością, iako zakład drogiey nadziei, którą oni oyczyznie i Monarsze o sobie czynią.

Przyięto na Sessyi Kommissyi Rządowej
Wyznań Religinych i Oświecenia
Publicznego.

W Warszawie dnia 13 Października 1828 r.

Minister Prezyduiący,
Stanisław GRABOWSKI.
Sekretarz Jeneralny,
Rakiety.